

U potrazi za piscem

Proces stvaranja umetničkog dela je najveći problem s kojim se svaki umetnik sreće, pa je stoga i razumevanje tog procesa veoma teško. Luiđi Pirandelo u svojoj drami *Šest lica traži pisca* pokreće upravo ovo pitanje, s tim što odlazi i korak dalje, razmišljajući o tome šta se dešava sa likovima koje pisac stvori, ali im ne podari život tako što odbija da ih ubaci u svoje delo. Ti likovi ostaju nepotpuni, neostvareni, nedovršeni i to je mesto gde drama počinje. Pirandelo stvara šest lica koja ne želi da ubaci u dramu, odbija da ispriča njihovu tragediju. Ta lica se odvajaju od njega i njihov jedini cilj postaje pronaći pisca koji će napisati njihovu dramu i na taj način ih učiniti živim.

Drama *Šest lica traži pisca* počinje prikazom pozornice sa podignutom zavesom, bez kulisa i scenografije, što stvara utisak da predstava nije pripremljena. Likovi drame su već pomenutih šest lica: Otac, Majka, Pastorka, Sin, Dečak, Devojčica. Ni glumci nemaju imena, već se zovu: Prvi glumac, Prva glumica, Druga glumica, Mlada glumica, Mladi glumac... Probu glumaca prekida šest lica koja dolaze da traže pisca. Taj upad i prekid probe Direktor drame shvata kao nedolično ponašanje i provokaciju, ali kako radnja odmiče on se sve više interesuje za dramu šest lica jer u njoj nazire potencijalni materijal za predstavu. Kada dođu na pozornicu, šest lica počinju da govore o svojoj tragediji, oni pokazuju situacije koje su im se dogodile do detalja, iz čega izvire prevelika želja da njihova tragedija bude ispričana. Ta njihova neopisiva želja za pronalaženjem pisca je želja za životom. Tražeći pisca, oni traže nekoga ko će im udahnuti život. Ali upravo u tome je njihova tragedija. Sam Pirandelo je, pišući o ovoj drami, rekao: „Živi rođeni, želeli su da žive“. I pored toga što su živi

rođeni, što su stvoreni, ovih šest lica traže svoj život jer žele da žive. Nesvesni sebe i svog postojanja, nesvesni su života. Tako život prolazi pored njih dok oni pokušavaju da žive. Oni žive i dok na pozornici pokušavaju da pokažu svoju tragediju ne bi li se našao neko ko će tu tragediju pretvoriti u delo, neko ko će ih potvrditi. U tome je njihova tragedija i zbog toga su oni tragični likovi. S druge strane, komičan je sam pokušaj da se pronađe pisac, pokušaj da se živi. Zato za ovu dramu možemo reći da je i tragedija i komedija.

U ovoj drami uočava se odupiranje od tradicije. Zapravo, ona nema činove, zavesa se spušta samo na kraju i to greškom Tehničara. Postoji jedan deo kada se predstava prekida na dvadesetak minuta, što aludira na pauzu između činova, ali i tada zavesa ostaje podignuta. Ako taj prekid shvatimo kao pauzu između činova, dobijamo dramu od dva čina, što takođe predstavlja odstupanje od tradicionalnog poimanja drame koja se sastoji od najmanje tri čina. Takođe se uočava i odstupanje od romantičarske tradicije, po tome što ova drama predstavlja unutrašnje sukobe pojedinca, sukob pojedinca sa samim sobom, nasuprot romantičarskoj tradiciji koja je predstavljala sukob pojedinca sa društvom.

Pirandelo u svom delu pokreće još jedno pitanje, a to je pitanje stvarnosti i iluzije. Naime, kada Otac i Pastorka na pozornici prikazuju šta im se desilo, kako su zamalo skliznuli u incest, glumci pokušavaju da odglume tu scenu. To je izazvalo protivljenje Oca, jer smatra da niko to ne može odglumeti kako treba, kako se zaista dogodilo, osim njih. Jer to je gluma, iluzija, nije stvarnost. Glumci će doneti samo njihov doživljaj i interpretaciju tog događaja. A i zašto bi iko glumeo kada su tu oni koji su to zaista doživeli. Pastorka za pozornicu kaže da je to mesto gde se ljudi igraju stvarnog života. Naravno, Direktor drame to nije bilo jasno, jer je smatrao da je taj događaj iluzija, plod nečije mašte, a on, glumci, pozornica – to je stvarnost. Lica imaju svoju stvarnost,

ono što im se dogodilo, i sve izvan toga je iluzija. Oni imaju samo jednu stvarnost, nepromenljivu, za razliku od glumaca i svih ostalih ljudi čija se stvarnost stalno menja. Čovek sebe u sadašnjosti ne vidi onako kako je video ranije, pre nekog vremena, sa istim iluzijama, potrebama, shvatanjima. Stvarnost postoji u sadašnjosti, a kada sadašnjost postane prošlost, ona postaje iluzija. Čak i ova stvarnost kakva je danas već sutra nam može izgledati kao iluzija. Dakle, to što je za nas iluzija je jedina stvarnost koju Lica imaju. Ta njihova stvarnost se ne može promeniti, ona je okamenjena, zauvek izrečena. Zapravo, takav je i život likova, zauvek određen, oni imaju definisane osobine, dok se čovek, zbog toga što se njegov život stalno menja, ne može jednom zauvek odrediti. To dovodi do sukoba života kao nečega što se kreće, menja, i forme koja teži da taj život okameni, učini ga nepromenljivim. Kao rezultat tog sukoba imamo razaranje forme od strane života. Drugim rečima, život koji je poprimio telesni oblik vremenom razara telo upravo zbog toga što se stalno kreće i menja, a to se manifestuje starenjem tela. To otvara pitanje da li je život bez ikakvih promena zaista moguć. Kako se život stalno menja i teče, on podrazumeva određene promene. Jedino kroz promene čovek ostvaruje kontinuitet u životu i jedino je tako život moguć.

Svakako treba istaći i jedan zanimljiv trenutak u delu, jednu scenu, koja pokazuje svu veličinu pisca, a to je rađanje novog lika – lika Madam Pače. Ona se usred drame pojavljuje niotkuda, kao prizvana od strane Oca i Pastorke. To je trenutak mešanja stvarnosti i piščeve mašte. Pisac na trenutak radnju i čitavu pozornicu izmešta u svet svoje imaginacije i direktno predstavlja proces radjanja jednog lika, a lik se može roditi samo u piščevoj mašti. Novi lik se rađa pred nama, a mi to ne primećujemo.

Kada pisac stvori neki lik, taj lik se odvaja od njega i nastavlja samostalno i nezavisno da živi. Međutim, potrebno je da pisac prihvati

likove onako kako oni sami sebe vide, da ih želi onakve kakve oni sebe žele. Zato bi možda preciznije bilo reći da Pirandelo ne odbacuje svoje likove, već njihove drame, a drama je ono što svaki lik mora da poseduje i što jedan lik čini likom. On ne prihvata svoje likove u skladu sa njihovom predstavom o sebi. Otuda i čitava ova potraga za piscem koji će ih prihvatiti zajedno sa njihovom dramom, sa onim što su doživeli, i koji će ih tako potvrditi. Ipak, sve se prekida i urušava na kraju kada Sin odbija da prikaže scenu sa Majkom. Zapravo, Lica sve vreme na pozornici pokazuju svoju dramu, šta se i kako dogodilo. Međutim, Sin ne želi da učestvuje u tome, ne želi da prikaže tu scenu i tako kao da se priklanja piscu koji nije želeo da drama bude ispričana. Sin će ispričati šta se dogodilo između njega i Majke i tako poništiti potrebu da njihovu dramu ispričava pisac. Time se pokazuje da je nemoguće prikazati dramu šest lica bez pisca koji bi je potvrdio. Ovo urušavanje je sadržano u pucnju na kraju drame kada se Dečak ubija. Drama se završava tako što se Devojčica utapa u jezeru, a Dečak puca u sebe. Interesantno je da Dečak za sve vreme nije progovorio nijednu reč, i na kraju vadi pištolj iz džepa i ubija se. Kakav način da se progovori! U tom pucnju je sintetisana čitava drama Lica i njena propast, uzaludnost pokušaja da se dobije potvrda od strane autora. Bio je to je pucanj u smisao.

Ovo je drama o šest tragičnih lica komičnih u pokušaju da se potvrde u svesti nekog pisca, dok pisac koji ih je stvorio sve to posmatra i od tog pokušaja stvara delo.